

Tyske kirkegårdslederers årsmøde og Bundesgartenschau 1979.

af gartnerassistent Kaare Rud Nielsen.

235 kirkegårdsledere og andre interesserede fra Vesttyskland og nabolande var fremmødt til de tyske kirkegårdslederers årsmøde den 14. og 15. maj 1979 i Bonn, til et fuldt program med foredrag om formiddagene og ekskursioner om eftermiddagene. Efter velkomst af formanden Eduard Wolter var der to foredrag om kirkegårdene i Bonn.

Der er i Bonn 37 kirkegårde med et samlet areal på ca. 100 ha. Heraf er kun fire over 10 ha. Da kirkegårdsforvaltningen ikke udfører gravstedsanlæg, men kun har med vedligeholdelsen af de grønne områder og selve begravelsen at gøre, er der ikke fast personale ved hver kirkegård, men hold af gartnere og arbejdsmænd, der indsættes, hvor det er nødvendigt.

På de nye afdelinger udlægges gravstederne med $1,4 \times 2,8$ m. Herved kan monumenterne og rammestenen, som forefindes på de fleste grave, blive stående

Stemmingsbillede fra Bonn's gamle kirkegård. (Foto: Forfatteren 1979)

når der skal nybegraves. Urnegrave udlægges med 1×1 m.

I Bonn blev der i 1979 foretaget ialt 3202 begravelser, heraf var 301 urnebegravelse altså en brændingsprocent på ca. 9,5. På grund af den meget lave procent findes der ingen krematorium i Bonn, det nærmeste er i Köln.

Om eftermiddagen var vi ude og se på to kirkegårde. Først Bonn's gamle kirkegård, den er, som så mange andre kirkegårde, blevet omvokset af byen, så den nu ligger midt i denne. Det er en kirkegård med et væld af gamle træer, så man egentlig føler sig hensat til en skovkirkegård, og det selvom gravstederne ligger meget tæt og har meget store monumenter. Der er her så mange gamle gravmonumenter og forskelligartede gravstedsanlæg, så det for kirkegårdsinteresserede ikke vil være nok med en dag for at nå igennem den. Kirkegården kendes over hele Tyskland på grund af de mange kendte personer, som ligger begravet her, derfor er der også i sommerhalvåret 2 gange om ugen rundvisning på kirkegården, hvor mange af de kendteste gravsteder og deres monumenter gennemgås.

Herfra gik det videre til Bonn's største kirkegård beliggende i den nordlige bydel. Her findes hovedsagelig to former gravsteder, de individuelle og rækkegrave. Ved de individuelle kan man selv vælge, hvilket gravsted man ønsker, men de grave som ligger »pænest«, ved store gange eller under et pænt træ, er dyre i anskaffelse, og det selvom de har samme størrelse og måske endda støder op mod hinanden. Disse former for gravsteder er alle, med få undtagelser, indrammet med slebne granit- eller marmorrammesten. Der er ingen side eller baghække, så når man så

Bonn, individuelle gravsteder. (Foto: Forfatteren 1979)

Bonn, nybegravede og endnu ikke benyttede, men færdiggravede grave. (Foto: Forfatteren)

Bonn, lidt ældre, men endnu ikke anlagte gravsteder. (Foto: Forfatteren 1979)

Bonn, afdelingen er reguleret og de fleste gravsteder er anlagt. (Foto: Forfatteren 1979)

ned langs en sådan gravstedsrække, var det en massiv mur af monumenter, man kiggede på, jo ikke en udformning af gravsteder, vi er vandt til her i landet.

I rækkegravene bliver der begravet i det næste frie nummer. Ved gravningen går man efter min mening meget hårdt frem. Der er hele tiden fem grave klar; når kisten så er sænket i den første grav, graver man en ny grav ved siden af og bruger jorden herfra til tilkastningen.

Når tilkastningen er overstået, bliver krans og buketter lagt på gravhøjen, som ikke bliver afrettet. Herefter udfører kirkegården ikke mere arbejde ved denne grav, hvilket resulterer i, at der lå ca. 20 grave med visne blomster og krans, en fremgangsmåde, som jeg forstod ved at høre på de andre, ikke var normal over hele Tyskland.

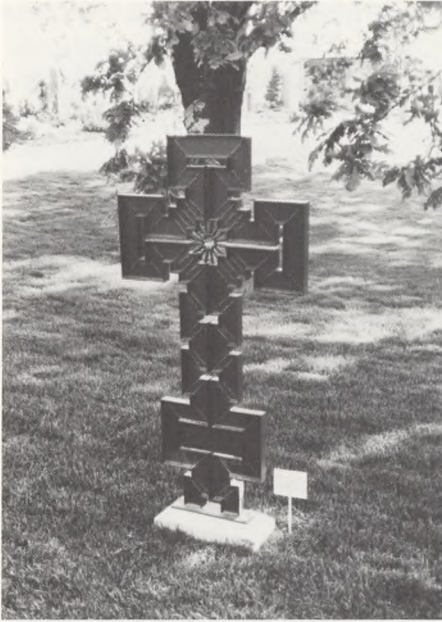
Vi afsluttede dagen med maskindemonstration, hvor vi så forskellige gravemaskiner og hjælperedskaber meget lig dem, vi ser herhjemme.

Tirsdagen startede med at Dr. Jürgens Gaedke besvarede og kommenterede retsspørgsmål, som var opstået i det forløbne år. Herefter var der diskussion og kommentar til de to dages program samt det besete, en livlig debat, hvor der blev givet ris og ros til alle.

Om eftermiddagen var vi på besøg på Bundesgartenschau, et storslået og flot anlæg

Bonn, Bundesgartenschau, urnegravsteder med konkurrencemonumenter. (Foto: Forfatteren 1979)

Bundesgartenschau, kors i metal.
(Foto: Forfatteren 1979)

Solur, Bundesgartenschau Bonn.
Foto: Forfatteren 1979)

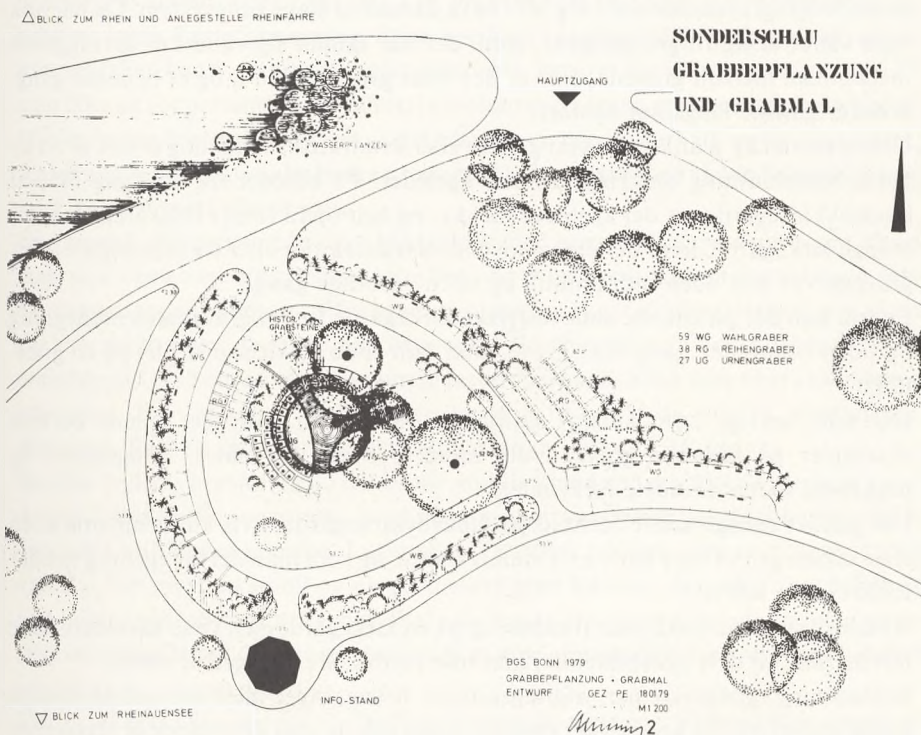
Familiegravsteder med konkurrencemonumenter, det t.v. er skabt af billedhuggeren Oswald Schneider, Siegburg. (Foto: Forfatteren 1979)

grønt område på begge sider af Rhinen. Her var der noget for enhver: blomster, store græsplæner, vand og skyggefulde steder samt meget store legeområder til børnene og store arealer med årstidens blomster.

I den nordlige del af arealet var der anlagt et område med grave og gravmonumenter. En gruppe egetræer var midtpunkt for området, herfra var der tre brostenbelagte gange som førte ud til en rundgang, der indrammede »udstillingen«. Der var anlagt 27 urnegrave og 97 kistegrave, hvoraf 59 var individuelle grave og resten, 38, var rækkegrave.

Ved beplantningen af gravene var der taget meget hensyn til monumenternes udformning. Som hovedregel var det enten en streng geometrisk udformning eller en meget fri udformning, hvor planterne havde så skæv vækst som muligt. Der var monumenter af sten, jern og træ, og der var meget inspiration at hente. Desværre er det er nok sjældent, at vi ser så forskelligartede monumenter på vore kirkegårde (også på tyske kirkegårde), men vi kan jo håbe, at interessen for sådanne vil blive større. På den lille holm ved søen, som findes ved ethvert Bundesgartenschau, fandtes der et solur af interessant udformning. Det bestod af en stor rund brostensbelagt plads og mennesket selv var viseren, noget som andre måske kunne udnytte.

Alt i alt var det to gode dage med mange indtryk, og da vi efter en lille komsammen skildtes om aftenen, var det mit indtryk, at alle så frem til næste årsmøde.

Plan over Bundesgartenschau 1979 i Bonn, særudstillingen: Gravstedsbeplantning og gravmæle.